

Het NLO komt op stoom!

Het PNL is één van de initiatiefnemers van het Nederlands Luchtvaart Overleg NLO, dat sinds september vorig jaar, onder voorzitterschap van Mevrouw Neelie Kroes, steeds meer aan de weg timmert. Natuurlijk houden wij u in onze nieuwsbrief en via onze website op de hoogte van de stand van zaken bij het NLO.

Draagvlak en doelstelling

In toenemende mate is de laatste jaren gebleken dat er zowel binnen de sector als vanuit overheidswege behoefte bestaat om de versnippering binnen de luchtvaart tegen te gaan. Dé oplossing is natuurlijk om één gesprekspartner met de overheid aan te wijzen. Het NLO gaat deze rol nu vervullen en heeft daarbij als belangrijkste doel "verantwoorde en marktconforme beschikbaarheid van luchtvaart, nu en in de toekomst". Het NLO zal het aantoonbare draagvlak van de luchtvaart in Nederland vormen. Door deelname van onder meer werkgevers, werknemers, luchtvaartmaatschappijen, luchthavens, de

reisindustrie en de consument kan het NLO een belangrijke bijdrage leveren aan de discussie over de luchtvaart in Nederland. Deze discussie wordt niet alleen op wetenschappelijke gronden gevoerd, ook de mening van de burgers wordt hierin betrokken.

Wat gebeurt er met het PNL?

Het PNL blijft gewoon doen waar het goed in is en behoudt in de nieuwe organisatie haar eigen identiteit. We gaan door met onze taak om de media te voorzien van objectieve luchtvaartinformatie. Steun en input van onze donateurs blijft hierbij uiterst waardevol. Het PNL gaat het secretariaat van het

NLO voeren en zal tevens de denktank vormen voor de nieuwe combinatie. Ook levert het PNL haar aandeel in het uitgebreide luchtvaartkenniscentrum dat binnen het NLO opgezet gaat worden.

Momenteel is het PNL druk bezig met de oprichting van het NLO. Naar verwachting is het NLO na de zomer 2004 operationeel. Wij houden u op de hoogte!

Twee van de initiatiefnemers: Benno Baksteen en Roland Wondolleck

SYMPOSIA

10 en 11 maart vond er een tweetal symposia plaats waaraan het PNL medewerking heeft verleend. In samenwerking met de Koepel Groen organiseerde het PNL 'De Prijs van de Waanzin' en samen met Studievereniging Aerius kwam 'Luchtvaart in Nederland, verantwoord de toekomst in' tot stand.

Een effectief milieubeleid

Het milieu is té belangrijk en het milieubeleid een té kostbare zaak, om alleen aan politici over te laten. Een goed

Spreker Leo van Wijk, President-directeur KLM

beleid dat werkelijk een bijdrage levert aan een verbetering van natuur en milieu, moet effectief en efficiënt zijn. Helaas zijn veel maatregelen meer op emoties dan op wetenschappelijke feiten gebaseerd en resulteren daardoor uiteindelijk voornamelijk in geldverspilling. Iedereen is voor een beter milieu, maar rechtvaardigt dit het verspillen van miljarden aan gemeenschapsgeld? Kiezen we voor een goede gezondheids- en bejaardenzorg nu, of voor het mogelijk besparen van één leven over 150 jaar? Moet er aan niet-chemische onkruidbestrijdingsmiddelen zo'n 4,5 keer meer uitgegeven worden zonder aantoonbare milieuwinst? Zijn de resultaten van het milieubeleid wel zo milieuvriendelijk? Kunnen we ons wel jaarlijks 10 miljard euro aan overbodig beleid veroorloven?

Bovenstaande analyse leidde vorig jaar tot de oprichting van de Koepel Groen, een samenwerkingsverband van de Edmund Burke Stichting, Heidelberg Appeal Nederland, Stichting Kernvisie, Stichting Klimaat en het PNL.

De Prijs van de Waanzin

De eerste activiteit van de Koepel Groen was de uitgave van het boekje "Beter Besteed". De tweede activiteit was het symposium 'De Prijs van de Waanzin' dat op 10 maart gehouden werd. Op dit symposium toonden diverse

vooraanstaande sprekers aan de hand van praktijkvoorbeelden aan dat er behoefte is aan een Groene Rekenkamer, die het doorgesloten milieubeleid in Nederland aan analyse en evaluatie onderwerpt.

Zo berekende Emeritus hoogleraar energievoorziening Prof. R. Kouffeld (TU Delft) op heldere wijze dat het geplande windmolenpark in de Noordzee (15 à 20 miljard euro) niets bijdraagt aan een schoner milieu. Clingendael onderzoeker Hans Labohm kraakte het Kyoto verdrag en becijferde dat ten koste van vele honderden miljarden euro's de temperatuur in 2050 met 0,02 C zou dalen. Niet de moeite waard dus, bovendien is de menselijke invloed op het mondiale klimaat te verwaarlozen. PNL voorzitter Benno Baksteen hekelde tenslotte het isolatieproject rondom Schiphol. Bijna één miljard euro wordt er uitgegeven aan een gehyped probleem. Op zich niet erg als daarmee de klachten over hinder afnemen. Gek genoeg stijgt het aantal klachten met de toename van het aantal geïsoleerde woningen. De aanpak werkt dus niet, maar toch gaan we door.

Koepel Groen wil de noodzaak van een Groene Rekenkamer aantonen. Of een dergelijk orgaan er daadwerkelijk komt, zal nog moeten blijken. Wel was iedereen het er over eens, dat het hoog tijd is voor meer feitelijk tegenwicht aan de milieulobby. Wordt vervolgd...

(... lees verder op pag.4)

Dit jaar weer airshows in Nederland!

Met de gloednieuwe 'regeling luchtvaartvertoningen' is een eerste stap gezet naar een betere relatie tussen de overheid en de General Aviation sector. De sector heeft samen met de ambtenaren van de Inspectie Verkeer en Waterstaat divisie Luchtvaart (IVW/DL) en het Directoraat Generaal Luchtvaart (DGL) vorig jaar gewerkt aan een veilige en effectieve regeling voor luchtvaartvertoningen. Met het ondertekenen van deze regeling door staatssecretaris Schultz van Haegen komt een einde aan een jaar van conflicten en onzekerheden.

Veiligheid voorop!

Airshows behoren qua bezoekersaantallen tot de grootste publieks- en gezinsevenementen van Nederland.

Vele honderdduizenden mensen genieten jaarlijks van één van de ongeveer twaalf airshows die Nederland tot vorig jaar rijk was. De verbijstering van de sector was dan ook groot toen het ministerie van Verkeer en Waterstaat begin 2003 met een conceptregeling kwam die airshows feitelijk onmogelijk maakte. Alsof dat niet vervelend genoeg was, werd daarbij 'veiligheid' als reden opgegeven. Dat schoot de sector in het verkeerde

keelgat, want de veiligheid is nooit in het geding geweest bij Nederlandse airshows.

Airshowseizoen start 26 mei

Na felle protesten vanuit de sector besloot het ministerie de regeling, ditmaal in overleg met deskundigen uit de branche, opnieuw op te stellen. Er liggen nu meer verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij de sector terwijl de overheid de controlerende taak behoudt. Na een jaar zonder grote airshows kan er in 2004 weer genoten worden van de kunsten van aerobatics piloten en hun spectaculaire shows. Om de totstandkoming van de regeling feestelijk af te ronden zal de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, mevrouw Schultz van Haegen, op 26 mei aanstaande het nieuwe airshowseizoen openen op vliegveld Lelystad.

Surf naar onze website: www.pnl.nl

De afgelopen tijd was de luchtvaart weer volop in beweging. Hieronder volgen een paar highlights:

- Gewapende Airmarshalls aan boord van vliegtuigen: wel of niet?
- Isolatieproject Schiphol veel duurder dan afgesproken
- Vertekroutes parallelle banen Schiphol moeten opnieuw bekeken worden
- EU en VS geven toestemming voor fusie Air France en KLM
- Rechtszaak Van Geel over externe veiligheid Schiphol

Meer informatie over deze onderwerpen vindt u op onze website onder het kopje 'Actualiteiten'.

Hoe zit dat nou precies?

In al onze nieuwsbrieven proberen we een aantal vaak gebruikte, maar niet altijd even heldere zaken uit de luchtvaartwereld te verduidelijken. Ook in deze nieuwsbrief hopen wij u enig licht in de luchtvaartuisternis te geven.

Veilige Vliegtuigen

Worden buitenlandse vliegtuigen hier op veiligheid gekeurd?

Alle landen die samenwerken in de ICAO hebben een programma van steekproeven opgezet, waarbij buitenlandse maatschappijen gecontroleerd worden. De uitkomsten van deze veiligheidsinspecties worden in Europa in een centrale databank opgeslagen en zijn toegankelijk voor overheden. In principe is ieder land verantwoordelijk voor de veiligheid van hun eigen luchtvaartmaatschappijen. Bij de veiligheidsinspecties wordt volgens een standaard checklist gecontroleerd of de bemanning en de onderhoudstechnici goed zijn opgeleid, of de veiligheid goed geregeld is en de maatschappij goed in elkaar zit. Afhankelijk van de bevindingen kan een maatschappij een opmerking, waarschuwing of een startverbod opgelegd krijgen totdat de problemen zijn opgelost. De inspecties worden niet op voorhand aangekondigd.

Tumble? Hesitation roll?

Zoals zo veel beroepen, kennen ook aerobatic piloten hun eigen jargon. U weet vast wel wat een looping is of een roll, maar heeft u ooit gehoord van een tumble of een hesitation roll? Nee? Fasten your seatbelts, dan zullen we het uitleggen. Een tumble is een manoeuvre waarbij het vliegtuig koppeltje duikelt om haar dwarsas. Zonder dat de vleugels overtrokken raken en met veel motorvermogen, draait de piloot de staart van het toestel over de cockpit. Een hesitation roll is een roll in etappes. Alsof de piloot steeds even aarzelt. Uiteindelijk maakt het toestel een volledige roll van 360 graden om de lengte-as, maar tussentijds stopt de piloot de draai steeds eventjes. Dan vliegt hij een stukje door, om vervolgens de rolmanoeuvre te hervatten. Welbekend zijn de 3-, de 4- en de 8-punts roll, waarbij tussentijds evenzoveel keren gestopt wordt.

Tumble

P N L - p a s p o o r t

Joyce Fekkes

Naam

Joyce Fekkes

Burgerlijke staat

Getrouwd, drie kinderen

Functie

Communicatie medewerkster

In dienst sinds

April 2002

Opleiding

Communicatiewetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam

Hobby's

Sporten, fotograferen en in prettig gezelschap lekker eten onder het genot van een goed glas wijn

Wat vind je leuk aan dit werk?

Het valt me op dat de meeste mensen waar ik mee te maken heb, van hun hobby hun werk hebben gemaakt. Dat bepaalt in hoge mate de sfeer, die ik als erg goed en gezellig ervaar.

Link met de luchtvaart

Afgezien van fascinatie, interesse en vakantievluchtjes had ik voorafgaande aan mijn aanstelling bij het PNL eigenlijk geen link met de luchtvaart. Mijn man heeft jaren in de automatisering van KLM gewerkt, dus ik wist al wel iets meer van de luchtvaart dan 'mijn buurman', maar dat is dan ook alles.

Verwachtingen luchtvaart

De inspanningen van het PNL werpen meer en meer hun vruchten af. Ik ben er stellig van overtuigd dat eens de tijd zal aanbreken dat Nederland volmondig voor de noodzaak en de lusten van de luchtvaart kiest en daarnaast op verantwoorde wijze met de lasten om zal gaan.

AUTOMATISCHE INCASSO 2004

Donateurs, die voor de inning van hun donatie toestemming voor een automatische incasso hebben gegeven, dienen er rekening mee te houden dat hun donaties eind maart, begin april 2004 van de rekening zal worden geschreven. Wanneer u zelf uw donatie overmaakt, doet u dat dan onder vermelding van uw ID-code. Deze code staat op uw adressticker.

Quotes

Het belang van de luchtvaart

Drs. N. Kroes
voorzitter NLO

"Het belang van luchtvaart voor Nederland zit in de verbindingen met de rest van de wereld, zowel continentaal als intercontinentaal, die via Schiphol bestaan. Verbindingen zijn een voorwaarde voor economische ontwikkeling van de regio Nederland. Schiphol staat als overstapluchthaven nu extra onder druk door de KLM-Air France alliantie aan de ene zijde, waardoor een keuze voor bijvoorbeeld Parijs ontstaat, en onhandige regelgeving met allerlei onzekerheid aan de andere zijde, waardoor die optie economisch gezien voor die onderneming aantrekkelijk kan worden."

Uit: de Telegraaf

Prof. Dr. H. Schenk
Tjalling C. Koopmans
Research Instituut

"Hoe geavanceerder een economie is in technologisch opzicht, hoe groter de behoefte aan luchtreizen."

Uit: Rotterdams Dagblad

Nederlands Instituut voor Vliegtuigontwikkeling en Ruimtevaart (NIVR)

"De luchtvaartsector is, aldus de Europese Commissie, een van de belangrijkste motoren voor innovatie en daarmee voor de economie. Mede tegen deze achtergrond zou op korte termijn de Nederlandse overheid, samen met de luchtvaartsector, een krachtige beleidsagenda moeten implementeren. Komt die agenda er niet, dan eten straks andere EU-lidstaten op luchtvaartgebied Nederland de kaas van het brood."

Van: www.luchtvaartnieuws.nl

Drs. M. Schultz van Haegen
staatssecretaris Ministerie van Verkeer en Waterstaat

"Schiphol moet goedkoper blijven dan andere Europese luchthavens. Als Schiphol niet goedkoper is dan de concurrentie, zal de nationale luchthaven haar vooraanstaande positie kwijtraken." De staatssecretaris schrijft de relatief grote stijging in de heffingen toe aan de veiligheidskosten en de maatregelen om geluidsoverlast tegen te gaan.

Ze waarschuwt dat de op Schiphol gehanteerde regels niet moeten leiden tot een zwakkere internationale positie van de luchthaven.

Uit: Spits

Luchtvaart in de samenleving

2e druk
Geheel vernieuwd!

Alle belangrijke luchtvaartfeiten bij elkaar in een handig boekje. Bestellen? Maak € 5,- over op PNL-bankrekening 41 69 23 356 onder vermelding van LIDS. U krijgt de brochure dan thuis gestuurd. Wilt u meerdere exemplaren, neem dan eerst even contact op met het secretariaat.

(... vervolg van pag.1)

Luchtvaart in Nederland, verantwoord de toekomst in

Tijdens het tweede symposium, getiteld 'Luchtvaart in Nederland, verantwoord de toekomst in' gaven op 11 maart enkele interessante sprekers een beeld van de toekomst van de luchtvaart in Nederland, zowel op organisatorisch, als op maatschappelijk en economisch niveau. President-directeur van de KLM, Leo van Wijk sprak over de fusie KLM/Air France. Over mondiale consolidatie en concurrerende wereldwijde vervoersnetwerken. Misschien is er straks maar plaats voor drie van deze allianties. Hij zei dat er in de toekomst geen Nederlandse service-industrie op eigen benen meer kan staan, ook niet in de luchtvaart. Samenwerken dus, er is geen keus. Met de KLM/Air France alliantie, qua omzet de grootste en qua vervoer de derde luchtvervoerder ter wereld, is gekozen voor een flinke stap vooruit.

Anne Cor Groeneveld, directeur van het Executive Centre Schiphol, hield een pleidooi voor de Nederlandse luchtvaart-kenniseconomie. Groeneveld vergeleek het huidige Innovatieplatform (voorzitter premier Balkenende) met dat van 1987

(voorzitter: Rudolf de Korte). De hoop is dat er genoeg impulsen voor kenniswerkers van eigen bodem komen, niet alleen geïmporteerd. De recessie is voorbij: we moeten weer aan het werk. We denken in Nederland te veel aan de middelen en te weinig aan het doel, een voorgrond in het verwerven van een grote rol in een wereldomvattend vervoersnetwerk. Culturele en economische innovatie, dáár moet het om gaan.

Regio heeft de toekomst

Roland Wondolleck, directeur van Rotterdam Airport, etaleerde, met de Rotterdamse luchthaven als bewijs, zijn geloof in de toekomst van regionale luchthavens. Moest er twintig jaar geleden nog geknokt worden tegen het politieke besluit om Rotterdam Airport te sluiten, nu prefereert de burger een kortere netto reistijd en kiest daarom voor regio-airports. Uiteraard moet je als regionaal vliegveld rendabel weten te opereren, net als een mainport, maar de overheid moet op haar beurt wel de omstandigheden creëren om te groeien.

Onze voorzitter Benno Baksteen bracht onder grote belangstelling de PNL-boodschap ten gehore. Zijn verhaal dat luchtvaart niet 'zo maar' beperkt kan

worden omdat het infrastructuur is, die de economische groei volgt en dat Nederland in vergelijking met het buitenland minder geluid, meer isolatie en toch meer klagers kent, vormden de opmaat naar de conclusie van zijn betoog dat luchtvaart in Nederland geen 'Hopeloos Probleem' is maar juist een Gouden Toekomst heeft. Dagvoorzitter Johan Schölvinc sloot de boeiende ochtend af met de constatering, dat de Nederlandse luchtvaart in beweging is en dat we de betekenis van die dynamiek moeten oppakken, om zo overtuigd, cultureel én economisch innoverend, de toekomst van de Nederlandse luchtvaart te bepalen.

Deze PNL-Nieuwsbrief wordt mede mogelijk gemaakt door:

Overleg General Aviation en de overheid

Sinds december 2003 is de General Aviation (GA) verenigd in de stuurgroep GA, een samenwerkings-verband waarmee een overlegstructuur is gerealiseerd met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en met de Inspectie Verkeer en Waterstaat, divisie luchtvaart (IVW/DL). Dit is het directe gevolg van de wens van zowel de sector als de overheid om de activiteiten meer te coördineren.

PNL centraal aanspreekpunt

In het samenwerkingsverband zijn verenigd de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor de Luchtvaart (KNVvL), de Aircraft Owners and Pilots Association (AOPA), de Dutch Helicopter Association (DHA), de Vereniging van Nederlandse

Luchtvaart Ondernemingen (VNLO), de Nederlandse Vereniging van Amateur Vliegtuigbouwers (NVAV), de Alliantie Luchtvaartondernemingen Kleine Luchtvaart (ALK) en het PNL, dat als centraal aanspreekpunt de coördinatie verzorgt.

Knelpunten worden aangepakt

Alle betrokkenen binnen de GA hebben al jaren last van problemen met en rond de IVW/DL. De hieruit ontstane onwerkbaar situatie was voor staatssecretaris Schultz van Haegen reden om vertegenwoordigers van de hierboven genoemde organisaties uit te nodigen voor een overleg. Eén van de afspraken, voortkomend uit dit overleg, is dat er twee vertegenwoordigers van de GA zitting nemen in de commissie tarieven.

Deze onafhankelijke commissie staat onder leiding van oud staatssecretaris Robin Linschoten en zal de tarieven-structuur van IVW onder de loep nemen. Verder heeft het Directoraat Generaal Luchtvaart (DGL) nog een commissie ingesteld, die zich gaat buigen over de deregulering. Ook hierin zullen vertegenwoordigers van de GA plaatsnemen. Tenslotte praat de stuurgroep GA eens in de drie weken met IVW om de voortgang rond bestaande knelpunten te evalueren. Er zijn hiertoe vaste aanspreekpunten benoemd bij zowel de sector als bij IVW en DGL. Ondanks wat aanloopproblemen zijn de eerste ervaringen positief. De verwachting is dat voor de zomer de meeste knelpunten zijn opgelost.

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de stichting Platform Nederlandse Luchtvaart.

Samenstelling:

Benno Baksteen • Jan Cocheret
Joyce Fekkes • Philip Hofmeijer
Simone Jansen • Dominique Karelse

Adres:

PNL
Schiphol 1928-gebouw
Pelikaanweg 50
8218 PG Luchthaven Lelystad

Telefoon 0320-284234

Fax 0320-288125

E-mail: info@pnl.nl

Internet: www.pnl.nl

Vormgeving en lay-out:

Myosotis Reclame Studio BV, Baarn
Druk: Van Werkhoven, Utrecht

ISSN: 1569 - 917X

Bank: ABN-AMRO 41 69 23 356

Het PNL is een onafhankelijke stichting en wordt ondersteund door ruim 4000 donateurs en sponsors.

Het PNL bestuur: Benno Baksteen, voorzitter • Jan Cocheret, vice-voorzitter

Frans de Bruijn, penningmeester • Arno van der Holst, secretaris • Hans Bakker • Paul Nouwen • Tjerk Westerterp

Ziet of hoort u ergens
**onzin over
luchtvaart**
meldt dat bij ons.
Het PNL kan dan direct
actie ondernemen!!